

Thema's DNB toezicht - Banken

Aandachtspunt	Uitwerking
Invloed van lage rentestand op de inkomsten van banken	DNB gaat in 2017 verder met het op instellingsniveau onderzoeken van het renterisico en de invloed van de lage rente op de bedrijfsmodellen en de winstgevendheid van banken. De netto-rente-inkomsten van banken zijn de afgelopen jaren redelijk stabiel gebleven. Momenteel staan de marges op hypotheek en spaargelden echter onder druk. Een verdere krimp van de marges kan de winstgevendheid van banken bedreigen. DNB blijft deze situatie nauwlettend in de gaten houden, waarbij mogelijke opvoering van de risicobereidheid van banken om het rendement op het eigen vermogen op peil te houden een onderwerp van aandacht zal zijn.
CRR/CRD IV	De wetgeving met betrekking tot het toezicht op banken blijft in beweging. De afronding van de herzieningen door het Bazels Comité kan tot gevolg hebben dat de kapitaaleisen van banken worden verhoogd. DNB zet zich daarbij in om ongefundeerde verschillen in risicowegingen te verkleinen. De Europese Commissie zal de evaluatie van CRR en CRD IV in 2017 afronden, hetgeen tot wetswijzigingen zal leiden.
(Her)beoordeling interne modellen	De harmonisatie van het Europese banktoezicht wordt in 2017 verder doorgezet. Het SSM zal een twee jaar durend onderzoek uitvoeren naar (de geschiktheid van) de interne modellen die significante banken in Europa hanteren ter bepaling van, onder meer, het marktrisico, tegenpartijrisico en kredietrisico. Het toezicht op deze interne modellen zal verder worden geharmoniseerd, en beoogt bij te dragen aan de geschiktheid en de geloofwaardigheid van deze modellen.
Krediet-risicobeheer	DNB gaat in 2017 onderzoeken in hoeverre bij kleinere banken sprake is van krediet-risicobeheer, waarbij aandacht zal zijn voor verborgen kredietverliezen. DNB zal kijken naar de portefeuille MKB-leningen en de invloed van gedrag en cultuur op de kwaliteit van de besluitvorming onderzoeken. Hierbij zal DNB historische lening gegevens analyseren en on-site onderzoek doen naar kredietrisicobeheersing en portfolio-management.
Niet-presterende leningen	Het afbouwen van de huidige hoge niveaus van niet-presterende leningen (NPL's) is één van de speerpunten van het SSM toezicht. De verslechtering van de kredietkwaliteit van leningen van banken vormt een bron van zorg. Het SSM beoogt in 2017 tot een geharmoniseerde aanpak van de NPL-problematiek te komen door best practices voor de beheersing en de afbouw van het NPL-niveau met de sector te delen, en toezicht te houden op de naleving daarvan.
Beheersing kredietrisico	In 2017 zal DNB de beheersing van het kredietrisico in meerdere portefeuilles onderzoeken, waarbij DNB zich met name op leningen aan het MKB zal richten. Andere aandachtsgebieden in het kader van de beheersing van het kredietrisico zijn commercieel vastgoed en grondstoffen- en handelsfinanciering.
Kredietverlening aan het MKB	De kwaliteit van leningen van Nederlandse banken aan het MKB zal in 2017 door DNB worden onderzocht. Het onderzoek beoogt inzicht te geven in de kwaliteit van de leningen en de waardering van het verschaft onderpand. Meer specifiek wordt onderzocht of mogelijke verliezen (in de toekomst) voldoende worden afgedekt door voorzieningen en/of onderpand en of er verliezen worden vooruitgeschoven. Het onderzoek heeft tevens tot doel de waarderingen van onderpand in lijn te brengen met de reële marktwaarde en bewustzijn te creëren ten aanzien van verborgen verliezen die aanpassing van voorzieningen/onderpandwaardering vereisen.
Commercieel vastgoed	DNB besteedt in 2017 opnieuw aandacht aan de mate waarin commercieel vastgoed banken aan risico's blootstelt, en op welke wijze banken de aanbevelingen voortvloeiend uit eerdere onderzoeken opvolgen.

Thema's DNB toezicht - sector overstijgend

Aandachtspunt	Uitwerking
Beweeglijkheid in kredietmarkten	DNB zal de verschuiving van financiële activiteiten tussen sectoren, zoals hypotheek- en bedrijfsleningen, in 2017 wederom nauwlettend in de gaten houden. In 2016 heeft DNB de kansen en risico's die met deze verschuivingen gepaard gaan in kaart gebracht. Het rapport met de belangrijkste bevindingen en aanbevelingen is tezamen met de Toezicht Vooruitblik 2017 gepubliceerd. Op basis daarvan zal DNB in 2017 acteren en nieuwe risico's vroegtijdig adresseren.
Technologische innovatie	Financiële technologie (fintech) heeft steeds verdergaande invloed op betaalinstellingen, banken, verzekeraars en vermogensbeheerders. Fintech kan tot leemtes in wet- en regelgeving leiden, waardoor daarmee samenhangende risico's niet of onvoldoende worden geadresseerd. In 2017 brengt DNB de verschillende knelpunten in kaart, en doet zij beleidsaanbevelingen om onwenselijke situaties te ondervangen. Indien innovatieve financiële producten of diensten niet goed in het bestaande toezichtkader passen, zijn DNB en de AFM gezamenlijk voornemens om marktpartijen de mogelijkheid te bieden om dergelijke producten/diensten, in een gecontroleerde omgeving met maatwerk toezicht, aan te bieden.
Uitbesteding bedrijfsprocessen en -functies	Het waarborgen van adequate risicobeheersing is bij uitbesteding van bedrijfsprocessen en -functies gecompliceerd. Om die reden onderzoekt DNB in Q1 en Q2 van 2017 of risico's bij uitbesteding adequaat worden beheerst, waarbij DNB zich met name op kleine en middelgrote banken, betaalinstanties, beleggingsondernemingen en beheerders van beleggingsinstellingen zal richten. Dit onderzoek krijgt mogelijk een vervolg in de tweede helft van 2017.
Systematische integriteits-risicoanalyse (SIRA)	DNB heeft in 2016 significante verbeteringen maar ook nog veel tekortkomingen in de SIRA van financiële instellingen geïdentificeerd. In 2017 wil DNB verder onderzoeken in hoeverre de SIRA daadwerkelijk tot juiste risicoafwegingen en een passend beheersingsbeleid leidt. De hoofdpunten van dit onderzoek zijn gelegen in: (i) het Product Approval and Review Process (PARP), (ii) fintech initiatieven, (iii) corruptie en belangenverstremming bij beleggingen door verzekeraars en pensioenfondsen, en (iv) het faciliteren van een integriteitscultuur.
Klantanonimiteit en agressieve belastingplanning	DNB onderzoekt in 2017 wederom in hoeverre financiële instellingen betrokken zijn bij het faciliteren van financiële constructies die de zichtbaarheid van personen en bedrijven voor overheidsinstanties belemmeren. Dit onderzoek wordt door middel van steekproeven verricht, waarbij onder meer wordt nagegaan of banken, trustkantoren verzekeraars en pensioenfondsen de wettelijke vereisten omtrent cliëntenonderzoek worden nageleefd. Het effect dat DNB voor ogen heeft is dat financiële instellingen geen activiteiten meer verrichten die op het gebied van 'agressieve belastingplanning' tot verlies van vertrouwen kunnen leiden. Daar waar dergelijke activiteiten wel worden verricht, moeten instellingen de juiste risicoafwegingen maken, de aanwezige risico's te beheersen en de cliëntenportefeuille waar nodig te herzien.

Thema's AFM toezicht - Banken

Sector specifieke risico's	Uitwerking
'Locked-up' problematiek	<p>Omdat consumptief krediet nog steeds een significante bron van overkreditering is, zet de AFM in op het in kaart brengen van de kwetsbare consumenten met een consumptief krediet. Door een gebrek aan monitoring vanuit de kredietverleningsmarkt kunnen consumenten in een later stadium met maandlasten geconfronteerd die zij op dat moment niet kunnen dragen. Overstappen naar een andere kredietaanbieder is voor dergelijke consumenten dan niet mogelijk ('locked-up').</p> <p>De AFM richt zich ook in 2017 op het oplossen van de rentekredieten problematiek door kredietaanbieders aan te sporen adequate en duurzame oplossingen te bieden. Aangezien steeds meer kredieten online worden aangeboden, richt de AFM zich ook specifiek op het verbeteren van de online beslisomgeving bij consumptieve kredieten.</p>
Kwetsbaarheid door langdurige lage rente	<p>De AFM beoogt de risico's die samenhangen met een langdurige lange rente te verkleinen. Concreet focust de AFM zich op verantwoorde dienst- en kredietverlening door financiële ondernemingen door het blijvend centraal stellen van het klantbelang en het naleven van de zorgplicht. Om dit te bereiken wil de AFM financiële ondernemingen stimuleren om financiële producten aan te bieden die ook in een hoge-rentekomgeving werken. Impactvolle producten die niet in de huidige lage-rentekomgeving passen of onvoldoende rekening houden met een mogelijke stijging van de rente worden door de AFM geïnventariseerd, met het doel te voorkomen dat financiële ondernemingen producten aanbieden die niet passend zijn voor consumenten. Marktpartijen met oneerlijke verdienmodellen zullen door de AFM van de markt worden geweerd.</p>
Aflossingsvrije- en beleggingshypotheken	<p>De AFM zet in op adequate financiële planning door consumenten, zoals kwetsbare hypotheeknemers met beleggingshypotheken en aflossingsvrije hypotheken. Consumenten moeten tijdig voorzieningen treffen om te voorkomen dat zij aan het einde van de looptijd van aflossingsvrije hypotheken met problemen worden geconfronteerd. De AFM zal financiële ondernemingen aansporen om kwetsbare partijen tot schuldreductie en kapitaalopbouw te bewegen. Hypotheekaanbieders moeten klanten over de risico's informeren en zich inspannen om inzicht te krijgen in de financiële situatie van klanten en handelingsperspectief bieden om de weerbaarheid van klanten te vergroten.</p>
Member Compliance readiness	<p>Veel (grote) banken zijn aangesloten bij handelsplatformen ('member') en zijn Direct Electronic Access (DEA)-aanbieders. Dergelijke partijen hebben een 'gatekeeper' functie. De vereisten ten aanzien van Member Compliance worden door MiFID II aangescherpt. Om die reden gaat de AFM in 2017, in de aanloop naar MiFID II, een readiness-project uitvoeren. Daarnaast heeft de AFM aangekondigd dat begin 2018 een beoordeling van de implementatie van de MiFID II-vereisten zal worden uitgevoerd.</p>

Toetsing uitbesteding primaire IT-processen	De AFM onderzoekt in 2017 de outsourcing van primaire IT-processen bij de voor de kapitaalmarkt-infrastructuur relevante ondernemingen onder direct AFM-toezicht, waaronder banken. Met een benchmarkonderzoek naar de beheersing van IT-outsourcing bij dergelijke partijen toetst de AFM de naleving van bestaande wetgeving en beleidskaders voor uitbesteding, waarna een terugkoppeling van bevindingen en concrete aanbevelingen zal plaatsvinden ter verbetering in de toekomst.
Algemene risico's	Uitwerking
Datagebruik	Het toenemende belang van het gebruik van klantdata in financiële dienstverlening vergroot het risico op misbruik. De AFM werkt met de Autoriteit Persoonsgegevens samen aan een visie op het zorgvuldig gebruik van klantdata en het toezicht daarop. Hierbij ligt de nadruk op het voorkomen van 'product pushing', en 'misselling' door (verkeerde) profilering van klanten. Een privacy gerelateerd probleem is de ontwikkeling waarbij klanten die minder of geen data wensen af te geven slechtere voorwaarden krijgen, zoals het mislopen van premiekorting, of worden uitgesloten van dienstverlening ('exclusion'). De AFM wil dergelijke praktijken tegengaan.
Cybercrime	Cybercrime is een van de meest voorkomende vormen van economische criminaliteit. Het risico bestaat dat ondernemingen benodigde maatregelen niet tijdig nemen door gebreken in beschikbare expertise, verandervermogen en risicoperceptie. De AFM brengt in kaart wat de potentiële cyber-risico's zijn waaraan handelsplatformen en betaaldienst-verleners zijn blootgesteld en onderzoekt de risico's van ongeautomatiseerde toegang tot online omgevingen van beleggersgiro's en depotbanken.
Digitalisering en FinTech's	Digitale dienstverlening verandert het contact met de klant en de manier waarop financiële ondernemingen met hun zorgplicht omgaan. De AFM ontwikkelt een visie met betrekking tot de invulling van de zorgplicht in een gedigitaliseerde omgeving. Het is de bedoeling dat financiële ondernemingen deze visie internaliseren in hun dienstverlening. Daarnaast wordt de toezichtstrategie op het gebied van onwenselijke (fintech) ontwikkelingen met betrekking tot beleggen in 2017 verder ingevuld.

Contact

Olga Elsenga
HVG Law
olga.elsenga@hvglaw.nl
+ 31 (0)88 - 407 0431

Michiel van Eersel
HVG Law
michiel.van.eersel@hvglaw.nl
+31 (0)88 - 407 1460